

Rodinná politika, konstanta francouzské politiky

Myšlenka rodinné politiky se ve Francii zrodila v 19. století. U jejího zrodu stál zejména Léon Harmel. Narodil se roku 1829, působil jako průmyslník ve francouzském městě Reims a byl představitelem sociálnědemokratického proudu. Harmel jako první pojal myšlenku rodinné mzdy, která vycházela z principu, že otec nebo matka rodiny by měli mít při stejné mzdě možnost nést vyšší náklady než svobodní lidé, protože zajišťují budoucnost společnosti.

Okamžitě po skončení první světové války vznikla ve Francii, vyčerpané válečným konfliktem, první kompenzační instituce. Ta byla předchůdkyní našich ústavů pro vyplácení rodinných dávek. Její zrod inicioval podnikatel Emil Romanet z Grenoblu. V roce 1920 založil Mathon Motte, ředitel podniku Roubaix, ústřední výbor pro rodinné dávky. Nakonec se v roce 1932 na žádost francouzského ministra práce Loucheura staly rodinné dávky obecně závaznými. Od tohoto data tvoří rodinná politika stálou součást francouzské politiky vnitra, ať už je politická barva vlády jakákoli. Během války potvrdily vláda maršála Pétaina i Národní rada odboje nutnost silné rodinné politiky. Vichistická politika v tomto případě z velké části aplikovala rozhodnutí vlády lidového hnutí. Lze tedy tvrdit, že se trvalost francouzské rodinné politiky zakládá na dávném konsenzu.

Také nyní zůstává rodinná politika prioritou francouzské politiky, i když za ni není prohlašována. Pokud sečteme veškeré výdaje vynaložené ve prospěch mateřství nebo rodiny, vyjde nám nemalá částka 44 miliard eur, z nichž bylo 5,774 miliardy eur určeno pro výdaje spojené s mateřstvím a 38,175 miliardy eur pro rodiny. K těmto výdajům můžeme přičíst 12,7 miliardy eur úlev na dani a 10,2 miliardy eur pro zvýhodnění starobních důchodů rodin.

Rozsah těchto čísel svědčí o skutečnosti, že je rodinná politika významnou součástí francouzské politiky a že globálně pokrývá přímé finanční podpory, úlevy na daních, opatření týkající se mateřství, opatření vyplývající z pracovního práva i systémy zařízení péče o děti.

Na výdaje rodinné politiky přispívají organizace sociálního zabezpečení, stát, orgány místní samosprávy, podniky a různá sdružení. Výsledek této dlouhodobé politiky je nesporný. Francie se svou mírou porodnosti téměř dvě děti na jednu ženu během dvou po sobě jdoucích let řadí společně s Irskem mezi země s největší mírou porodnosti v Evropě. Počet porodů je o 300 000 vyšší než počet úmrtí, zatímco délka života se každým rokem zvyšuje (o pět měsíců u mužů a o tři měsíce u žen).

Tím jsme připomněli obecný rámec. Je třeba také zdůraznit, že se francouzská rodinná politika soustředila zejména na péči o malé děti, neboť považuje otázku sladování rodinného a profesního života za naléhavou už během této předškolní fáze.

Připomeňme, že v roce 2007 bylo ve Francii evidováno 4,8 milionu dětí mladších šesti let a 2,4 milionu dětí mladších tří let. Většina dětí mladších tří let se narodila do rodiny, v níž se aspoň jeden rodič věnoval profesní činnosti, a asi šest dětí z deseti mladších šesti let žije se dvěma profesně činnými rodiči. Evidujeme rovněž skutečnost, že u 39 % dětí mladších šesti let, jejichž oba rodiče pracují, zastává matka pracovní místo na částečný úvazek. Vzhledem k těmto podmínkám je

organizace systémů péče o děti během pracovních dnů významným a klíčovým faktorem pro sladování profesního i rodinného života.

Stejně jako v celé Evropě i ve Francii narůstá fenomén profesní aktivity obou rodičů. Čím dále tím více párů se společně a dobrovolně rozhoduje pro tuto cestu. Umožníme-li rodičům přístup ke kvalitní předškolní péči, mohou oba zůstat finančně nezávislí, věnovat se profesní kariéře a zároveň plnit rodinné povinnosti. Situace ve Francii je ostatně sama o sobě výmluvná: vysoká míra zaměstnávání žen spojená s mírou porodnosti, která téměř dosahuje prahu obnovování generací a která každopádně výrazně převyšuje evropský průměr

Hlavním způsobem péče o děti mladší tří let zůstává péče v rodině (70 %), a to zejména proto, že rodiče mohou využívat podpůrných služeb nebo možností plného nebo částečného přerušení profesní aktivity během určité doby. Poptávka po zařízeních pro hlídání dětí zůstává vysoká a možnosti přijetí jsou nasycené. Každý francouzský poslanec ví, že otázka volných míst v jeslích nebo jiných zařízeních pro předškolní péči je jednou z hlavních starostí mladých párů.

Rodiče mohou své děti mladší tří let svěřit buď do péče mateřské asistentky, do kolektivního zařízení nebo mohou využít služby rodinné péče. Mohou také svěřit dítě v místě svého bydliště osobě, kterou přímo zaměstnají nebo která je zaměstnankyní služby péče o děti. Mohou tedy využít služeb péče o malé děti přímo ve svém domově.

Rodiče také mohou využít způsobů kolektivní péče o děti, ať už státních nebo soukromých:

- kolektivní jesle (pravidelná docházka dětí mladších tří let);
- dětské koutky (příležitostná docházka);
- dětské školky (pravidelná docházka dětí od tří do šesti let);
- rodinné jesle (služby přijetí do péče v rodině);
- zařízení s více možnostmi příjmu do péče.

Všechna tato zařízení jsou kontrolována departementy a jejich výše tarifů je identická. Úhrn všech těchto forem péče však nenabízí dostatek míst (42 míst na 100 dětí mladších tří let).

Z tohoto důvodu francouzská vláda představila v roce 2007 **plán pro malé děti**. Ten se skládá z devíti hlavních opatření, která mají lépe odpovídat potřebám rodin. Opatření by měla být realizována

do pěti let. Jedná se o následující:

1) **Zesílit snahu o vytváření nových míst pro děti.**

Cílem je během pěti let vytvářet 12 000 nových míst v jeslích ročně a zvýšit počet mateřských asistentek o 60 000. V roce 2008 bylo pro financování nových míst v jeslích poskytnuto dalších 56,5 milionu eur.

- 2) **Odstraňovat překážky rozvoje míst pro péči o děti a zjednodušit nábor odborníků pro péči o malé děti.**

Jednalo se o obnovu nařízení, které stanovuje rámcová pravidla pro jesle a jejich provoz.

- 3) **Pomoci malým a středním podnikům při zakládání jeslí nebo při jejich uvádění do provozu.**

Smyslem opatření je umožnit malým a středním podnikům pověřit vedoucí pracovníky jeslí k vyjednávání «smluv o dětské péči» s institucemi poskytujícími rodinné přídatky.

- 4) **Předat odborníkům soubor doprovodných informací, aby byly na celém území nabízeny stejné služby.**

- 5) **Pomáhat při zavádění zákona, který obnovuje profesi mateřských a rodinných asistentek.**

- 6) **Rozvíjet zaměstnanost v odvětvích péče o malé děti.**

Šlo se o vytvoření «platformy péče o malé děti» ve všech regionech, s rektoráty, a o zajištění bezplatnosti těchto nových odvětví, neboť odborníků je nedostatek.

- 7) **Lépe informovat rodiny o všech stávajících možnostech péče o děti.**

Byly zřízeny internetové stránky «les pages poussins» („stránky kuřátek“), které poskytují aktuální informace.

- 8) **Vytváření zkušebních „minijeslí“.**

Smyslem je umožnit otevřít takové nové formy péče o děti, které slučují prvky individuální a kolektivní péče, a to po souhlasu a vyjádření názoru příslušných orgánů.

- 9) **Zvýšit flexibilitu mateřské dovolené.**

Po domluvě se sociálními partnery toto opatření umožňuje, aby žena, jejíž těhotenství probíhá bez problémů, mohla se souhlasem lékaře přeložit část mateřské dovolené připadající na období před porodem na dobu po porodu.

Stát si rovněž přeje podporovat podnikové jesle. Ty byly povoleny v roce 2004 a vzniklo jich více než 230. Cílem bylo rovněž umožnit vznik vnitropodnikových jeslí, což umožnil plán péče o malé děti. Tyto jesle mohou také lépe odpovídat přáním rodičů a přispívat ke slučitelnosti rodinného a profesního života.

Závěrem lze potvrdit, že zavádění flexibilních, rozličných a adaptabilních systémů péče o malé děti je významným předpokladem pro skutečnou možnost sladění rodinného a profesního života. Blaho zaměstnanců a jejich dětí, přispění k úlevě od starostí, které rodičovská odpovědnost v oblasti péče o děti zahrnuje, což může mít jedině pozitivní dopad na kvalitu sociálních vztahů a na pracovní prostředí. Vyhrávají všichni: rodiče, děti, firmy i státní orgány. Tato opatření samozřejmě něco stojí, ale náklady na snížení porodnosti a nesnáze rodičů by byly ještě vyšší. V naší stárnoucí Evropě ohrožené vylidňováním více než kdy dříve platí, že «největším bohatstvím jsou lidé».